

Marraskuun lopulla suomentaja *Kimmo Pietikäinen* harmitteli Helsingin Sanomissa sitä, ettei modernin luonnontieteellisen tietokirjallisuuden suomentamiseen heru Suomessa taloudellista tukea. Sen sijaan rahoitetaan miljoonin markoin mahtipontisia projekteja, jotka keskittyvät kansallisen muinaisuuden glorifioimiseen. Katsotaan taaksepäin ja käännetään selkä tulevaisuudelle.

Työskentelen tutkimushankkeessa, jossa selvitetään suomen kirjakielen kehitystä 1800-luvulla. Niinpä Pietikäisen kirjoitus on minusta erittäin tärkeä. Hän kirjoittaa:

»Mikäli haluamme, että suomi säilyy maailmankulttuuriin tasaveroisesti ja omaperäisesti osallistuvana ›sivistyksen suurvalta› -asemasta puhumattakaan, näitä ajatuksia pitää tuoda kieleemme systemaattisesti. – – On varmistettava, että kaikista tärkeistä asioista on korkealuokkaista, modernia suomenkielistä kirjallisuutta, jotta niihin voi tutustua tarpeidensa mukaan. Jokainen merkittävältä tuntuva ajatus kannattaa esittää suomeksi jo sen syntymän aikaan, kun se vielä kehittyi, sillä silloin suomalaiset tutustuvat siihen omalla kielellään. Silloin se on helppo omaksua ja sitä voi kehittää.»

Jotta voisimme osallistua maailmankulttuuriin ja kehittää sitä, jokainen merkittävä ajatus on voitava esittää myös suomeksi. Tästä syystä Virittäjäkin on olemassa.

1800-luvulla kansallista subjektia rakennettiin kehittämällä yhteinen ja nykyaikainen kirjasuomi tieteen, taiteen ja yhteiskuntaelämän kaikkiin tarpeisiin. Tässä Virittäjän numerossa kerrotaan myös muista kielistä, joille viime vuosituhanella luotiin kirjakieltä ja asemaa kielten joukossa. Mutta kyse ei ole vain menneisyyden ilmiöstä. 2000-luvun Suomessa samaan pyrkii muun muassa inarinsaame, yksi alkuperäiskielistämme.

Tässä lehdessä keskustellaan myös äidinkielen ylioppilaskokeesta, jolla kirjallisen kulttuurin omaksumista mitataan. Mittari osoittaa suomenkielisten kirjoittajien tason 1990-luvun jälkipuoliskolla hälyttävästi laskeneen. Mitä meillä oikein on tapahtunut?

Tosiasia on ainakin se, että vuonna 1994 lukion äidinkielen pakollisten kurssien määrää supistettiin ratkaisevasti. Tällä hetkellä myös suomen kielen laitokset kamppailevat tiedekunnissaan epätoivoisesti resursseista. Onko tieto omakielisen opetuksen ja tutkimuksen merkityksestä kadonnut ministeriön lisäksi jo yliopistoistakin? Silloin jää lopulta jäljelle vain menneisyys, jolle sitten voidaan rakennella monumentteja.

Ensi vuonna 125 vuotta täyttävän Kotikielen Seuran vuosikokouspäivänä 14. maaliskuuta juhlitaan maamme ensimmäisen suomen kielen professorinviran 150-vuotista historiaa Helsingin yliopistossa. Suomen, saamen ja suomalais-ugrilaisten kielten professuurit ovat kaikki tämän viran jälkeläisiä. Kutsu pääjuhlaan ja muihin viikon tapahtumiin on lehtemme viimeisellä sivulla. Tulkaa mukaan isoin joukoin: iloitsemaan ja ylpeilemään suomen kielen ja kaikkien äidinkielten tutkimuksesta ja opetuksesta!

LEA LAITINEN